STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY ELEANOR SHARPSTON

přednesené dne 3. května 2007 [1]

1. V této věci se Komise domáhá, aby bylo podle článku 226 ES určeno, že Itálie tím, že opomněla přijmout vhodná opatření k předcházení, ve zvláště chráněném území (dále jen „ZCHÚ") „Valloni e steppe pedegarganich", poškozování přírodních stanovišť a stanovišť druhů, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 4 směrnice 79/409 [2] (dále jen „směrnice o ochraně ptáků") a čl. 6 odst. 2, 3 a 4 a článku 7 směrnice 92/43 [3] (dále jen „směrnice o ochraně stanovišť"). Takto vyvstává otázka vztahu mezi uvedenými ustanoveními obou směrnic.

Právní úprava Společenství

Směrnice o ochraně ptáků

2. Článek 1 směrnice o ochraně ptáků stanoví, že uvedená směrnice „se týká ochrany všech druhů ptáků přirozeně se vyskytujících ve volné přírodě [...]. Zahrnuje ochranu, regulování těchto druhů a péči o ně [...]". Článek 2 stanoví, že členské státy „přijmou opatření nezbytná k tomu, aby populace druhů uvedených v článku 1 byly zachovány na úrovni nebo přivedeny na úroveň, která odpovídá zejména ekologickým, vědeckým a kulturním požadavkům, přičemž budou brát v úvahu hospodářské požadavky a požadavky rekreace".

3. Článek 3 odst. 1 stanoví, že „[s] přihlédnutím k požadavkům uvedeným v článku 2 přijmou členské státy nezbytná opatření na ochranu, zachování nebo obnovení dostatečné rozmanitosti a rozlohy sta-

1 — Původní jazyk: angličtina.

2 — Směrnice Rady ze dne 2. dubna 1979 o ochraně volně žijících ptáků (Úř. věst. L 103, s. 1; Zvl. vyd. 15/01, s. 98).

3 — Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Úř. věst. L 206, s. 7; Zvl. vyd. 15/02, s. 102).

novišť pro všechny druhy ptáků, na které se vztahuje článek 1". Článek 3 odst. 2 písm. a) upravuje „zřizování chráněných území" jako jedno ze čtyř hlavních opatření na „ochranu, uchování a obnovu" biotopů a stanovišť.

4. Článek 4 směrnice o ochraně ptáků pak stanoví:

„1. Druhy uvedené v příloze I musí být předmětem zvláštních opatření týkajících se ochrany jejich stanovišť s cílem zajistit přežití těchto druhů a rozmnožování v jejich areálu rozšíření.

[...]

Členské státy především označí území nejvhodnější z hlediska počtu druhů a rozlohy jako zvláště chráněné oblasti [zvláště chráněná území] určené [určená] pro ochranu těchto druhů, přičemž vezmou v úvahu jejich požadavky na ochranu na pevnině a na moři v zeměpisné oblasti, na niž se tato směrnice vztahuje.

2. Členské státy přijmou obdobná opatření pro pravidelně se vyskytující stěhovavé druhy, které nejsou uvedeny v příloze I [...]

[...]

4. S ohledem na ochranu oblastí [území] uvedených v odstavcích 1 a 2 přijmou členské státy vhodná opatření pro předcházení znečišťování nebo poškozování stanovišť nebo jakýchkoli rušivých zásahů, které negativně ovlivňují ptáky, pokud by mohly být významné z hlediska cílů tohoto článku. [...]"

5. Článek 9 umožňuje členským státům odchýlit se od některých ustanovení uvedené směrnice [4], ale nestanoví žádnou odchylku od článku 4.

6. Článek 13 stanoví, že „[u]platnění opatření přijatých na základě této směrnice nesmí, pokud jde o ochranu druhů ptáků uvedených v článku 1, vést ke zhoršení současné situace".

7. Článek 18 požaduje, aby členské státy přijaly právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu se směrnicí o ochraně ptáků do dvou let ode dne jejího oznámení, tedy do dne 7. dubna 1981.

4 — Konkrétně článků 5, 6, 7 a 8.

Směrnice o ochraně stanovišť

8. Následující body odůvodnění směrnice o ochraně stanovišť jsou relevantní:

„[1] [...] zachovávání, ochrana a zlepšování kvality životního prostředí, včetně ochrany přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin je základním cílem v obecném zájmu Společenství, jak uvádí článek 130r Smlouvy[5];

[...]

[6] [...] je nutno podle stanoveného časového rozvrhu vyhlásit zvláštní oblasti ochrany s cílem vytvořit spojitou evropskou ekologickou síť, aby byla zajištěna ochrana nebo zachování přírodních stanovišť a druhů v zájmu Společenství v odpovídajícím stavu z hlediska jejich ochrany;

[7] [...] všechny tyto vyhlášené oblasti včetně těch, které jsou nebo budou klasifikovány jako [ZCHÚ] podle [směrnice o ochraně ptáků] budou zařazeny do spojité evropské ekologické sítě;

[10] [...] musí být přiměřeně hodnoceny veškeré plány a programy, které by mohly významně ovlivnit cíle ochrany v lokalitě, která již byla k ochraně navržena nebo bude navržena v budoucnosti;“

9. Článek 1 písm. j) směrnice o ochraně stanovišť definuje „lokalitu“ jako „zeměpisně určené území, jehož plocha je jasně vymezena“.

10. Článek 1 písm. k) definuje „lokalitu významnou pro Společenství“ jako:

„[...] lokalit[u], která v biogeografické oblasti nebo oblastech, k nimž náleží, významně přispívá k udržení nebo obnově stavu přírodního stanoviště uvedeného v příloze I nebo druhu uvedeného v příloze II z hlediska jejich ochrany a může též významně přispívat k soudržnosti sítě NATURA 2000 uvedené v článku 3 a/nebo významně přispívá k udržení biologické rozmanitosti příslušné biogeografické oblasti nebo oblastí.“

11. Článek 1 odst. 1 definuje „zvláštní oblast ochrany“ (dále jen „ZOO“) jako:

„[...] lokalit[u] významn[ou] pro Společenství a vyhlášen[ou] členskými státy prostřednictvím právního, správního a/nebo smluvního aktu, u které jsou pro přírodní stanoviště a/

5 — Nyní po změně článek 174 ES.

nebo populace druhů, pro něž je lokalita určena, uplatněna ochranná opatření nezbytná k jejich zachování nebo obnově ve stavu z hlediska jejich ochrany příznivém."

12. Článek 2 stanoví:

„1. Cílem této směrnice je přispět k zajištění biologické rozmanitosti prostřednictvím ochrany přírodních stanovišť a volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin [...]

2. Cílem opatření přijímaných na základě této směrnice je zachování nebo obnova příznivého stavu z hlediska ochrany u přírodních stanovišť, druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin v zájmu Společenství.

3. Opatření přijímaná na základě této směrnice musí brát v úvahu hospodářské, sociální a kulturní požadavky a regionální a místní charakteristiky."

13. Články 3, 4 a 5 se zabývají vytvořením „spojité evropské ekologické sítě zvláštních oblastí ochrany" známé jako „NATURA 2000". Článek 3 odst. 1 druhý pododstavec stanoví, že „NATURA 2000 zahrne i [ZCHÚ] označená členskými státy podle [směrnice o ochraně ptáků]".

14. Článek 6 odst. 2, 3 a 4 směrnice o ochraně stanovišť stanoví:

„2. Členské státy přijmou vhodná opatření, aby v oblastech zvláštní ochrany vyloučily poškozování přírodních stanovišť a stanovišť druhů a vyrušování druhů, pro něž jsou tato území určena, pokud by takové vyrušování mohlo být významné ve vztahu k cílům této směrnice.

3. Jakýkoli plán nebo projekt, který s určitou lokalitou přímo nesouvisí nebo není pro péči o ni nezbytný, avšak bude mít pravděpodobně na tuto lokalitu významný vliv, a to buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty, podléhá odpovídajícímu posouzení jeho důsledků pro lokalitu z hlediska cílů její ochrany. S přihlédnutím k výsledkům uvedeného hodnocení důsledků pro lokalitu a s výhradou odstavce 4 schválí příslušné orgány příslušného státu tento plán nebo projekt teprve poté, co se ujistí, že nebude mít nepříznivý účinek na celistvost příslušné lokality, a co si v případě potřeby opatří stanovisko široké veřejnosti.

4. Pokud navzdory negativnímu výsledku posouzení důsledků pro lokalitu musí být určitý plán nebo projekt z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru, přesto uskutečněn a není-li k dispozici žádné alternativní řešení, zajistí členský stát veškerá kompenzační opatření nezbytná pro zajištění ochrany celkové soudržnosti sítě NATURA 2000. O přijatých kompenzačních opatřeních uvědomí Komisi.

Jestliže se na dotyčné lokalitě vyskytují prioritní typy přírodních stanovišť a/nebo prioritní druhy, pak mohou být uplatněny pouze důvody související s ochranou lidského zdraví a veřejné bezpečnosti s nesporně příznivými důsledky mimořádného významu pro životní prostředí nebo jiné naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu podle stanoviska Komise."

15. Článek 7 směrnice o ochraně stanovišť stanoví:

„Povinnosti vyplývající z ustanovení čl. 6 odst. 2, 3 a 4 této směrnice nahrazují povinnosti vyplývající z první věty čl. 4 odst. 4 [směrnice o ochraně ptáků], pokud jde o území označená podle čl. 4 odst. 1[6] nebo obdobně uznaná podle čl. 4 odst. 2 uvedené směrnice, a to ode dne provádění této směrnice nebo ode dne označení nebo uznání členským státem podle [směrnice o ochraně ptáků], podle toho, které datum je pozdější."

16. Článek 23 požaduje, aby členské státy přijaly právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu se směrnicí o ochraně stanovišť do dvou let od jejího oznámení, tedy do června 1994[7].

Skutkové okolnosti a řízení

17. „Valloni e steppe pedegarganiche" nacházející se v regionu Apulia je jednou z hlavních stepních oblastí v Itálii a poskytuje útočiště vzácným a chráněným druhům

6 — Tedy označená jako ZCHÚ.

7 — Určení přesného data není tak snadné, jak by se mohlo zdát: rozsudek ze dne 18. března 1999, Komise v. Francie (Seine Estuary) (C-166/97, Recueil, s. I-1719, bod 5), odkazuje pouze na červen 1994. V rozsudcích ze dne 26. června 1997, Komise v. Řecko (C-329/96, Recueil, s. I-3749, bod 2), a ze dne 11. prosince 1997, Komise v. Německo (C-83/97, Recueil, s. I-7191, bod 2), Soudní dvůr dospěl k závěru, že konečným datem bylo 5. června 1994. Nicméně SCADPlus odkazuje na 10. června 1992 jako na den vstupu v platnost a zároveň jako na den uplynutí lhůty pro provedení ve členských státech. Viz rovněž stanovisko generální advokátky J. Kokott ve věci Komise v. Irsko (C-418/04), ve které dosud nebylo vydáno rozhodnutí, poznámka pod čarou 55. Eur-Lex odkazuje na den 10. června 1992 jako na datum oznámení a na 10. června 1994 jako na datum uplynutí lhůty pro provedení.

volně žijících ptáků. Má geologické podloží obsahující vápenec pocházející z křídového a jurského období. Tato lokalita vykazuje významnou biologickou rozmanitost a nachází se v ní řada erozních kaňonů ukrývajících kamenité prostředí s vzácnými endemickými rostlinnými druhy [8]. Na italském poloostrově je to jediné stanoviště druhu *Tetrax tetrax* (Drop malý), a rovněž je to stanoviště druhů *Falco biarmicus* (Raroh jižní), *Neophron percnopterus* (Sup mrchožravý), *Burhinus oedicnemus* (Dytlík úhorní), *Melanocorypha calandra* (Kalandra zpěvná), *Calandrella brachydactyla* (Skřivánek krátkoprstý [9]) a *Falco peregrinus* (Sokol stěhovavý). Všechny uvedené druhy ptáků jsou na seznamu v příloze I směrnice o ochraně ptáků.

18. „Valloni e steppe pedegarganiche" byla uvedena jako významné ptačí území (dále jen „IBA") (pod jménem „Promontorio del Gargano") v Evropském ornitologickém katalogu „Významná ptačí území v Evropě" z roku 1989 (dále jen „katalog IBA 89").

19. O devět let později, dne 28. prosince 1998, označila Itálie uvedenou lokalitu jako ZCHÚ podle čl. 4 odst. 1 posledního pododstavce směrnice o ochraně ptáků.

20. V únoru 2001 Lega Italiana Protezione Uccelli (Italská liga na ochranu ptáků) informovala Komisi, že v uvedené ZCHÚ byly uskutečňovány početné projekty rozvoje průmyslu a výstavby nemovitostí, čímž docházelo k poškození ekologické rovnováhy; a že obec Manfredonia uzavřela regionální dohodu o průmyslovém rozvoji regionu Manfredonia, sestávající mimo jiné z výstavby turistického komplexu nazvaného „Magic Land". Zdá se nesporné, že práce alespoň na některých z uvedených projektů začaly již před dnem 28. prosince 1998 a nadále pokračují.

21. Území podléhající industrializaci, celkem 400 hektarů, leží podél státní silnice č. 89 mezi vesnicemi Posta Spiriticchio a Posta Predella, na jihozápad od aglomerace Siponto, na území obce Manfredonia.

22. Dne 19. prosince 2003 zaslala Komise Itálii výzvu dopisem, ve kterém ji vyzvala k předložení vyjádření. Nedočkala se odpovědi. Proto dopisem ze dne 9. července 2004 Komise na základě článku 226 ES zaslala Itálii odůvodněné stanovisko a dala jí lhůtu dvou měsíců na to, aby mu vyhověla.

8 — Viz http://www.ecologia.puglia.it/natura2000/ppggfg/tab-fogg/9110008.htm.

9 — Tato poznámka se netýká české verze. *(pozn. překl.)*

23. V dopise ze dne 9. listopadu 2004 Itálie informovala Komisi, že v brzké době hodlá důkladně odpovědět na vytýkané skutečnosti. Nepřišla však žádná další odpověď.

24. Na základě toho podala Komise dne 24. října 2005 projednávanou žalobu. Navrhuje, aby Soudní dvůr:

a) určil, že

— před 28. prosincem 1998, datem, kdy „Valloni e steppe pedegarganiche" byla označena jako ZCHÚ, Itálie porušila čl. 4 odst. 4 směrnice o ochraně ptáků tím, že nepřijala vhodná opatření k předcházení znečišťování nebo poškozování stanovišť nebo jakýchkoli rušivých zásahů, které významným způsobem negativně ovlivňují ptáky, pokud jde o plán označený jako „regionální dohoda" a projekty v něm uvedené, které mohly mít dopad na stanoviště a druhy v IBA (významné ptačí území) č. 94 (podle katalogu IBA 89) „Promontorio del Gargano" nebo č. 129 (podle katalogu IBA 98) „Promontorio del Gargano", a které skutečně způsobily poškození stanovišť, jakož i významným způsobem negativně ovlivnily ptáky v uvedených IBA;

— po dni 28. prosince 1998 Itálie nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 6 odst. 2, 3 a 4 a článku 7 směrnice o ochraně stanovišť tím, že

— v rozporu s čl. 6 odst. 2 Itálie nepřijala vhodná opatření, aby v ZCHÚ [10] „Valloni e steppe pedegarganiche" vyloučila poškozování přírodních stanovišť a stanovišť druhů, jakož i vyrušování druhů, pro něž jsou tato území určena, které vyplývalo z již ukončených projektů uvedených v regionální dohodě, které způsobují poškozování přírodních stanovišť a stanovišť druhů, jakož i vyrušování druhů v dotčené oblasti;

10 — Návrhová žádání Komise poukazují výhradně na zvláště chráněné území „Valloni e steppe pedegarganiche", zatímco čl. 6 odst. 2, 3 a 4 směrnice o ochraně stanovišť odkazuje taktéž na zvláštní oblasti ochrany. Nicméně jak jsem uvedla, čl. 3 odst. 1 druhý pododstavec směrnice o ochraně stanovišť výslovně stanoví, že síť NATURA 2000 „zahrne" všechna ZCHÚ označená členskými státy podle směrnice o ochraně ptáků; z dalších odstavců článku 4 směrnice o ochraně stanovišť ve spojení s jejím článkem 7 výslovně vyplývá, že ZCHÚ označená podle směrnice o ochraně ptáků musejí být označena, případně automaticky považována, za zvláštní oblasti ochrany.

— v rozporu s čl. 6 odst. 3 Itálie neprovedla *ex ante* posouzení již dokončených projektů uvedených v regionální dohodě, které mohly mít významný dopad na ZCHÚ;

— v rozporu s čl. 6 odst. 4 Itálie neuplatnila postup, který umožňuje uskutečnit projekt (navzdory negativnímu výsledku posouzení důsledků pro lokalitu a není-li k dispozici žádné alternativní řešení) z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru nebo z důvodů souvisejících s ochranou lidského zdraví a veřejné bezpečnosti nebo s nesporně příznivými důsledky mimořádného významu pro životní prostředí, nebo, podle stanoviska Komise, z jiných naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu; ani nesdělila Komisi všechna kompenzační opatření nezbytná pro zajištění ochrany celkové soudržnosti sítě NATURA 2000 ve vztahu k projektům uvedeným v regionální dohodě (navzdory jejich důsledkům pro ZCHÚ) schváleným za účelem boje proti sociálně-hospodářské krizi a nezaměstnanosti dotýkající se regionu Manfredonia;

b) uložil Italské republice náhradu nákladů řízení.

25. Ústní část řízení nebyla požadována, a proto se jednání nekonalo.

Posouzení

Úvodní poznámka

26. Itálie požadovala, aby Komise vzala zpět žalobu pro nesplnění povinnosti, vzhledem k tomu, že region Apulia a další příslušné orgány již přijaly nebo zamýšlely přijmout určitá opatření, zejména s ohledem na možná kompenzační opatření.

27. Komise měla za to, že skutečnosti uvedené Itálií byly hypotetické. Neodstranily porušení uvedená Komisí, nanejvýš mohly zmírnit jejich škodlivé účinky do budoucna. Na základě toho Komise trvala na své žalobě.

28. V kontextu situací, kdy v okamžiku zahájení řízení pro nesplnění povinnosti členský stát již (zcela nebo částečně) napravil

vytýkané porušení, Soudní dvůr již rozhodl, že Komise je nicméně oprávněna trvat na své žalobě [11].

29. Podle mého názoru to bylo v projednávané věci dostatečně odůvodněno. Ze skutečností předložených Soudnímu dvoru se zdá jasné, že ZCHÚ „Valloni e steppe pedegarganiche" bylo před zahájením projektů rozvoje průmyslu a výstavby nemovitostí na velmi dobré úrovni zachování. Již dokončené projekty v uvedeném ZCHÚ zničily (přinejmenším částečně) stepní stanoviště v dané oblasti. Zpráva z inspekce Komise dospěla k závěru, že nebyla možná žádná zmírňující opatření pro stávající budovy a že opatření uváděná během návštěvy Komise v dané lokalitě, jako například natření budov na zeleno, byla čistě kosmetická.

30. Opatření Itálií poprvé uvedená v její obhajobě a opatření předložená Soudnímu dvoru ve formě přílohy k její duplice [12] nevzbuzují skutečnou důvěru, že situace je nyní napravena nebo bude nutně napravena v budoucnu [13].

31. V tomto ohledu je navíc ustálenou judikaturou, že v řízení podle článku 226 ES se existence nesplnění povinnosti musí posuzovat vzhledem ke stavu, v němž se členský stát nacházel v době, kdy uplynula lhůta stanovená v odůvodněném stanovisku, a že změny, ke kterým došlo následovně, nemohou být Soudním dvorem brány v úvahu [14]. Návrh dohody, o který se Itálie opírá ve své duplice, tedy nelze vzít v úvahu.

11 — Viz, mimo jiné, rozsudky ze dne 17. června 1987, Komise v. Itálie (154/85, Recueil, s. 2717, bod 6); ze dne 20. června 2002, Komise v. Lucembursko (C-299/01, Recueil, s. I-5899, bod 11), a ze dne 14. září 2004, Komise v. Španělsko (C-168/03, Sb. rozh. s. I-8227, bod 24).

12 — Duplika, podaná v prodloužené lhůtě, je datována 30. května 2006. Slouží výhradně jako prostředek, jak poskytnout Komisi a Soudnímu dvoru opis (návrhu) „Dohody upravující vztahy mezi regionem Apulia – ekologický odbor – a obcí Manfredonia". Duplika uvádí, že dohoda měla být schválena obecní radou dne 31. května 2006. Není tedy uvedeno, zda byl návrh dohody skutečně schválen a zda vstoupil v platnost.

13 — Z návrhu dohody je jasné, že již dokončené projekty měly škodlivý dopad na ZCHÚ „Valloni e steppe Pedegarganiche" a v menším rozsahu na dvě sousední chráněná území (navrhovanou zvláštní oblast ochrany „Zone umide della Capitanata" a ZCHÚ „Palude di Frattarolo"). Itálie ve své duplice nepodala žádné další vysvětlení ohledně toho, jak přesně má dohoda (která je sepsána jen velmi obecně) zmírnit již způsobenou škodu nebo zabránit škodám v budoucnu.

14 — Viz mimo jiné rozsudky ze dne 11. ledna 2007, Komise v. Irsko (C-183/05, Sb. rozh. s. I-137, bod 17), a ze dne 18. ledna 2007, Komise v. Švédsko (C-104/06, Sb. rozh. s. I-671, bod 28).

32. Nyní přezkoumám konkrétní Komisí vytýkané skutečnosti a její konkrétní návrhová žádání.

Před 28. prosincem 1998: tvrzené porušení čl. 4 odst. 4 směrnice o ochraně ptáků

33. Článek 4 odst. 1 směrnice o ochraně ptáků stanoví povinnost členských států označit ZCHÚ určená pro ochranu druhů ptáků uvedených v příloze I uvedené směrnice. Článek 4 odst. 4 téže směrnice ukládá členským státům povinnost přijmout vhodná opatření pro předcházení znečišťování nebo poškozování stanovišť nebo jakýchkoli rušivých zásahů, které negativně ovlivňují ptáky.

34. Podle ustálené judikatury, ačkoli členské státy mají určitou posuzovací pravomoc ohledně volby ZCHÚ, podléhá označení uvedených území jistým ornitologickým kritériím stanoveným směrnicí o ochraně ptáků, jako je například přítomnost ptáků uvedených v příloze I uvedené směrnice [15]. Kromě toho, Soudní dvůr rozhodl, že katalog IBA 89, „ačkoli není pro dotčené členské státy právně závazný, může být na základě své uznávané vědecké hodnoty v projednávané věci použit Soudním dvorem jako reference pro posouzení rozsahu, v jakém [daný členský stát] splnil svoji povinnost označit ZCHÚ“ [16].

35. Na základě výše uvedených skutečností je jasné, že před 28. prosincem 1998 měla Itálie povinnost označit dotčená území jako ZCHÚ, a tedy přijmout ohledně dotčeného území vhodná opatření pro předcházení znečišťování nebo poškozování stanovišť nebo jakýchkoli rušivých zásahů, které negativně ovlivňují ptáky.

36. Žádné ustanovení směrnice o ochraně ptáků nestanoví výslovně povinnost posouzení *ex ante* plánovaných projektů rozvoje. Rovněž neexistuje výslovné ustanovení umožňující členským státům, v případě existence dostatečného „společenského prospěchu“ z projektu, který pravděpodobně bude mít negativní dopad na ZCHÚ, nedbat v obecném zájmu negativního posouzení takového plánu. V tomto ohledu lze mít za to, že směrnice o ochraně ptáků má méně sofistikovaný mechanismus ochrany životního prostředí než její nástupce, směrnice o ochraně stanovišť.

15 — Rozsudky ze dne 2. srpna 1993, Komise v. Španělsko (C-355/90, Recueil, s. I-4221, bod 26), a ze dne 11. července 1996, Royal Society for the Protection of Birds (Lappel Bank) (C-44/95, Recueil, s. I-3805, bod 26).

16 — Rozsudek ze dne 19. května 1998, Komise v. Nizozemsko (C-3/96, Recueil, s. I-3031, bod 70).

37. Nicméně členský stát musí být připraven provést *nějaké* hodnocení navrhované činnosti v oblasti, která byla, nebo měla být, označena jako ZCHÚ. Článek 4 odst. 4 směrnice o ochraně ptáků požaduje, aby členské státy přijaly „vhodná opatření pro předcházení znečišťování nebo poškozování stanovišť nebo jakýchkoli rušivých zásahů, které negativně ovlivňují ptáky, pokud by mohly být významné z hlediska cílů tohoto článku". Při konfrontaci s plánovaným projektem rozvoje musí členský stát posoudit, zda by mohlo dojít ke znečištění nebo poškození stanovišť nebo k rušení chráněných druhů ptáků. Je-li odpověď na kteroukoli z uvedených otázek „ano", musí daný členský stát přijmout vhodná opatření, aby tomu předešel.

38. V projednávané věci je přitom nesporné, že stávající projekty rozvoje průmyslu a výstavby nemovitostí způsobily znečištění a/nebo poškození stanovišť a rušení uvedených druhů ptáků v oblasti, která se (opožděně) stala ZCHÚ „Valloni e steppe pedegarganiche".

39. Do dne 28. prosince 1998 (den označení) tedy Itálie nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 4 směrnice o ochraně ptáků.

Dne 28. prosince 1998 a později: tvrzené porušení čl. 6 odst. 2, 3 a 4 směrnice o ochraně stanovišť

40. Článek 7 směrnice o ochraně stanovišť je ustanovením, které spojuje směrnici o ochraně stanovišť a směrnici o ochraně ptáků. Stanoví, že povinnosti vyplývající z ustanovení čl. 6 odst. 2, 3 a 4 směrnice o ochraně stanovišť nahrazují povinnosti vyplývající z čl. 4 odst. 4 směrnice o ochraně ptáků, pokud jde o území označená jako ZCHÚ podle čl. 4 odst. 1 nebo obdobně uznaná podle čl. 4 odst. 2 směrnice o ochraně ptáků. Uvedené nahrazení povinností je platné ode dne provádění směrnice o ochraně stanovišť nebo ode dne označení nebo uznání konkrétního území členským státem podle směrnice o ochraně ptáků, podle toho, které datum je pozdější.

41. Dne 28. prosince 1998 Itálie označila „Valloni e steppe pedegarganiche" jako ZCHÚ podle článku 4 směrnice o ochraně ptáků. To bylo každopádně *po uplynutí* lhůty pro provedení směrnice o ochraně stanovišť [17].

17 — Potíže s určením přesného počátečního data pro uplatnění směrnice o ochraně stanovišť jsou vysvětleny v poznámce pod čarou 9 výše.

42. Soudní dvůr v rozsudku ve věci *Basses Corbières* [18] rozhodl, že „při doslovném výkladu [příslušné] části článku 7 směrnice o ochraně stanovišť spadají do působnosti čl. 6 odst. 2 až 4 uvedené směrnice pouze oblasti označené jako ZCHÚ". Soudní dvůr rovněž rozhodl, že „území, která nebyla označena jako ZCHÚ, ale měla by tak být označená, nadále spadají pod režim upravený první větou čl. 4 odst. 4 směrnice o ochraně ptáků".

43. Z toho vyplývá, že do dne 28. prosince 1998 byly relevantní povinnosti vyplývající z čl. 4 odst. 4 směrnice o ochraně ptáků. Dne 28. prosince 1998 a později se uplatnil čl. 6 odst. 2, 3 a 4 směrnice o ochraně stanovišť.

44. Článek 6 směrnice o ochraně stanovišť ukládá členským státům povinnost přijmout ochranná opatření nezbytná pro zachování zvláštních oblastí ochrany (čl. 6 odst. 1), vyloučit v oblastech zvláštní ochrany poškozování přírodních stanovišť a stanovišť druhů a vyrušování druhů, pro něž jsou tato území určena (čl. 6 odst. 2), a podřídit jakýkoli plán nebo projekt, jiný než plán řízení zvláštních oblastí ochrany, posouzení *ex ante* jeho pravděpodobných důsledků pro danou oblast (čl. 6 odst. 3).

18 — Rozsudek ze dne 7. prosince 2000, Komise v. Francie (C-374/98, Recueil, s. I-10799, body 44 až 47).

45. Článek 6 odst. 4 stanoví pro členský stát (omezenou) možnost nedbat negativního posouzení *ex ante* a povolit dotčený plán nebo projekt z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru. Nicméně členský stát je povinen zajistit veškerá kompenzační opatření nezbytná pro zajištění ochrany celkové soudržnosti sítě NATURA 2000 a musí o nich informovat Komisi.

Článek 6 odst. 2 směrnice o ochraně stanovišť

46. Již dokončené projekty uvedené v regionální dohodě způsobily poškození přírodních stanovišť a stanovišť druhů, jakož i vyrušování druhů, k nimž již došlo. Nadále mají negativní důsledky pro danou zvláštní oblast ochrany.

47. Italská republika proto nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 6 odst. 2 směrnice o ochraně stanovišť.

Vztah mezi čl. 4 odst. 4 směrnice o ochraně ptáků a čl. 6 odst. 3 směrnice o ochraně stanovišť [19]

48. Účinkem článku 7 směrnice o ochraně stanovišť je, že stanoví, od okamžiku, kdy povinnosti vyplývající z čl. 6 odst. 2, 3 a 4 směrnice o ochraně stanovišť nahrazují povinnosti vyplývající z čl. 4 odst. 4 směrnice o ochraně ptáků, povinnost provést posouzení *ex ante* podle čl. 6 odst. 3 a možnost nedbat uvedeného posouzení z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu podle čl. 6 odst. 4.

49. Z rozsudku Soudního dvora ve věci *Basses Corbières* [20] vyplývá, že povinnost provést posouzení *ex ante* vznikla až dne 28. prosince 1998, tedy dne, kdy Itálie označila „Valloni e steppe pedegarganiche" jako ZCHÚ podle článku 4 směrnice o ochraně ptáků.

50. V daném okamžiku již Itálie zahájila práce na několika projektech, přičemž tyto práce nadále pokračují.

51. Z uvedeného vyplývá, že čl. 6 odst. 3 a 4 směrnice o ochraně stanovišť nebyl použitelný v okamžiku, kdy by bylo relevantní posouzení *ex ante*. Mám za to, že jej logicky nelze použít zpětně [21]. Itálie tedy nemůže být činěna odpovědnou za porušení uvedeného článku ohledně toho, co již bylo *naplánováno a uskutečněno.*

52. Nicméně pokud, a v rozsahu, v jakém existují *další* projekty nebo v jakém lze přirozeně rozlišit další fáze téhož celkového projektu od jeho dřívějších fází, podléhají tyto projekty povinnosti podle čl. 6 odst. 3. Rovněž by se na ně (případně) mohla vztahovat ustanovení o převažujícím veřejném zájmu podle čl. 6 odst. 4. Návrhová žádání Komise však takové rozlišení nepožadují. Ani neidentifikují projekty takovým způsobem, aby Soudní dvůr mohl s jistotou provést takovou analýzu.

19 — Dne 6. února 2007 Soudní dvůr napsal účastníkům řízení a vyzval je, aby vyjádřili svá stanoviska ohledně použitelnosti čl. 6 odst. 3 a 4 směrnice o ochraně stanovišť do dne 2. března 2007. Dopisem ze dne 14. února 2007 Komise odmítla odpovědět na otázku Soudního dvora a uvedla, že zvažuje, zda vzít zpět svá návrhová žádání ohledně čl. 6 odst. 3 a 4, a že brzy vyrozumí Soudní dvůr o svém konečném rozhodnutí v dané věci. Itálie odpověděla dopisem ze dne 20. února 2007. Do dne 30. dubna 2007, kdy bylo toto stanovisko dokončeno, nebylo Soudnímu dvoru doručeno žádné další sdělení ze strany Komise.

20 — Uveden v poznámce pod čarou 18, body 44 až 47; viz bod 41 výše.

21 — Viz obdobně rozsudek ze dne 23. března 2006, Komise v. Rakousko (C-209/04, Sb. rozh. s. I-2755, body 53 až 62).

53. Z toho vyplývá, že návrhová žádání Komise ohledně čl. 6 odst. 3 a 4 směrnice o ochraně stanovišť jsou neopodstatněná.

Náklady řízení

54. Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Komise ve svých návrhových žádáních požadovala náhradu nákladů. Ačkoli mám za to, že návrhová žádání Komise ohledně čl. 6 odst. 3 a 4 směrnice o ochraně stanovišť jsou neopodstatněná, porušení bylo ve své podstatě prokázáno. Proto nevidím důvod pro odchýlení se od běžné praxe Soudního dvora. Italské republice je namístě uložit náhradu nákladů řízení.

Závěry

55. Navrhuji proto, aby Soudní dvůr:

— určil, že před 28. prosincem 1998 Italská republika nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 4 odst. 4 směrnice 79/409/EHS (směrnice o ochraně ptáků), v rozsahu, v jakém nepřijala vhodná opatření k předcházení znečišťování nebo poškozování stanovišť nebo jakýchkoli rušivých zásahů, které významným způsobem negativně ovlivňují ptáky, pokud jde o oblasti označené k uvedenému dni jako zvláště chráněné území „Valloni e steppe pedegarganiche“;

— určil, že ke dni 28. prosince 1998 a později Italská republika nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 6 odst. 2 směrnice 94/43/EHS (směrnice o ochraně stanovišť), v rozsahu, v jakém nepřijala vhodná opatření, aby ve zvláštní oblasti ochrany „Valloni e steppe pedegarganiche" vyloučila poškozování přírodních stanovišť a stanovišť druhů, jakož i vyrušování druhů, pro něž jsou tato území určena;

— uložil Italské republice náhradu nákladů řízení.